

DEPEZA DO MARSZAŁKA FERDYNANDA FOCH'A
(16-go listopada 1918 r.)

Dekretem Prezydenta Poincaré'go z dnia 4 czerwca 1917 r. została utworzona we Francji «samoistna Armia Polska, pozostająca pod rozkazami wysokiego dowództwa francuskiego i walcząca pod sztandarem polskim». Od dnia 4 października 1918 r. na czele jej stał gen. Józef Haller. W listopadzie 1918 r. stan jej liczebny wynosił: oficerów 430, szeregowych 16.915.

Polska musiała na gwałt formować armię, tym bardziej, że od dnia 1 listopada 1918 trwała już wojna polsko-ukraińska. Dywizje gen. Hallera były potrzebne.

Stąd depesza Nacz. Wodza Piłsudskiego o jak najszybsze skierowanie ich do Polski, zwrócona do rządu francuskiego i gen. Foch'a, jako czynników, które de facto mogły o tym decydować.

Tekst podajemy według «Monitora Polskiego» z 18 listopada 1918 r.

Generalissimus Foch, Marszałek Francji, główna kwatera wojsk sprzymierzonych, Francja.

Jako naczelny wódz armii polskiej, zwracam się do rządu francuskiego i Waszej Eksc. z prośbą o łaskawe zarządzenie, aby wojska polskie, będące obecnie częścią armii francuskiej, zostały możliwie prędko skierowane do Polski i włączone w skład armii, stojącej obecnie pod memi rozkazami.

Naród polski, który tak długo znosił zajęcie kraju przez obce wojska, przygotowuje się obecnie z największym zapalem do przyjęcia na swej ziemi rodzinnej synów Ojczyzny, rozproszonych po całym świecie. W przychylniej odpowiedzi rządu francuskiego naród polski widziałby nowy dowód wspaniałości i cenną oznakę życzliwości Francji dla sprawy polskiej.

Warszawa, dn. 16-go listopada 1918 r.

J. Piłsudski.

DEPEZA DO PREZYDENTA WOODROWA WILSONA ZA
POŚREDNICTWEM MARSZAŁKA FOCH'A

(16-go listopada 1918 r.)

Polacy, mieszkający w Stanach Zjednoczonych, którzy w charakterze ochotników zgłaszali się do wojska polskiego, byli kierowani do szeregów Armii Polskiej, formowanej przez Francję.

«Polskich oddziałów wojskowych, skupionych pod sztandarem amerykańskim», o których mówi niżej podana depesza — nie było. Apel do Prezydenta Wilsona, by je skierował do Polski, wynikał z naturalnego wówczas braku dokładnych wiadomości, jakie były polskie formacje wojskowe na Zachodzie i komu podlegały.

Tekst podajemy według «Monitora Polskiego» z 18 listopada 1918 r.

Generalissimus Foch, Marszałek Francji, główna kwatera wojsk sprzymierzonych, Francja.

Nie mając możności skomunikowania się iskrowo wprost z p. prezydentem Stanów Zjednoczonych, zwracam się do Rządu Rzeczypospolitej z prośbą, aby zechciał za pośrednictwem Waszej Eksc. przesłać Mu następującą depeszę:

P. Wilson, Prezydent Stanów Zjednoczonych.

W imieniu armii polskiej, której jestem Wodzem Naczelnym, proszę pana prezydenta o łaskawą zgodę, aby polskie oddziały wojskowe, skupione pod sztandarem amerykańskim, zostały możliwie prędko skierowane do Polski i włączone do armii polskiej, stojącej obecnie pod moimi rozkazami.

Naród polski, który tak długo znosił okupację wojsk obcych, przygotowuje się obecnie z największym zapałem do przyjęcia na ziemi ojczyściej swych synów, rozproszonych po całym świecie. Naród polski zwraca się z wezwaniem do wszystkich żołnierzy Polaków, którzy walczą pod sztandarami obcymi.

Polska, która pana prezydenta uważa za swego pierwszego orędownika, będzie widzieć w pańskim przyzwoleniu nowy dowód zainteresowania i życzliwości dla sprawy polskiej.

Warszawa, dn. 16-go listopada 1918 r.

J. Piłsudski.

LIST DO GENERAŁA BOLESŁAWA ROJI

(16-go listopada 1918 r.)

We Lwowie od dnia 1 listopada 1918 r. trwały walki między Polakami a Ukraińcami. W połowie listopada część zachodnia miasta znajdowała się w ręku polskim, wschodnia w ręku ukraińskim. Walki odbywały się na ulicach. Lwów alarmował o odsiecz.

Najbliższe oddziały polskie znajdowały się w Przemysłu, który od dnia 10 listopada 1918 był w ręku Polaków.

Piłsudski rozkazem, datowanym z 16 listopada 1918 (L: Szt. Gen. 478) wyznaczył gen. Roję na dowódcę grupy,